

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(4)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 474 sahifa,
12-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktab o'quvchilarining musiqiy tafakkurini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	10
<i>Abilov Muslim Normuxammadovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning pedagogik ahamiyati.....	14
<i>Bolqiyev Axmad</i>	
Jamiyat muhitida radikalizmning oldini olishga qaratilgan uzluksiz profilaktika tizimini yaratish	17
<i>Axmedova Iroda Shaxitbekovna</i>	
Inklyuziv ta'lim va gospital pedagogikani rivojlantirishda pedagogning tashkilotchilik madaniyati: nazariy va amaliy aspektlar	22
<i>Djabborov Ma'sud Bahriddinovich, Arolova Zarina Lochin qizi</i>	
Developing Sociolinguistic Competence in Intensive Teaching of Foreign Languages to Adults	28
<i>G. R. Tolibova</i>	
Языковая выразительность и художественный мир сказки "Муха-Цокотуха"	31
<i>Garifullina Alsu Robert qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda nasriy asarlarni o'qitish	35
<i>Ibodullayeva Madina Muzaffar qizi</i>	
Nutq kamchiligiga ega bo'lgan bolalarda nutq faoliyatining yuzaga kelish xususiyatlari	38
<i>Ibroximova Fotimaxon Qobiljon qizi</i>	
Rezervga bo'shatilgan harbiy xizmatchilarni fuqarolik hayotiga ijtimoiy-psixologik reintegratsiyasining nazariy-metodologik tahlili (CTP dasturi misolida).....	42
<i>Ikmatullayev G'ayrat Zokirovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining o'quv motivatsiyasini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish yo'llari	47
<i>Islamova Fotima Shamsiddinovna, Ismoilova Mohinur Faxriddin qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida milliy o'quv dasturini amaliyotga joriy etishning asosiy tamoyillari	52
<i>Mamanazar Djumayev</i>	
Turli vazn toifalaridagi dzyudochilarning texnik-taktik tayyorgarligini takomillashtirish	61
<i>I. B. Matmuratova</i>	
Maktabgacha ta'limda xalqaro monitoring va baholash dasturlarining o'rni	65
<i>Mutalova Dilnoza Abdurashidovna</i>	
Raqamli texnologiyalar orqali o'quvchilarning intellektuallik koeffitsientini rivojlantirish va zamonaviy ko'nikmalarini shakllantirish	69
<i>Normamatova Sevinch Asror qizi</i>	
Ona tilidan o'quvchilarning pragmatik kompetensiyasining rivojlanganlik darajasini aniqlash mezonlari.....	73
<i>Oloqova O'g'iljon Mamanazarovna</i>	
Oliy ta'limda adaptiv raqamli ta'lim texnologiyalari asosida o'quv jarayoni samaradorligini oshirish modeli ...	77
<i>Quchqarova Dilnovoz Shaymaxammad qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini autentik videomateriallar asosida rivojlantirish metodikasi	81
<i>Qurbonova Shalola Ilhomiddinovna</i>	
Jadid ma'rifatparvarlari pedagogik merosini tadqiq etishning zamonaviy ijtimoiy-pedagogik ahamiyati	84
<i>Raxmatova Dilbar Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining funksional savodxonligini xalqaro baholash dasturlari asosida rivojlantirish	88
<i>Shavqiddin Burxonov</i>	
Development of Students' Artistic Taste and Aesthetic Education as a Pedagogical Problem.....	91
<i>Temirov Murodjon Anvarovich</i>	
O'smirlarda huquqiy madaniyatni shakllantirishda ma'naviy-ma'rifiy faoliyatning pedagogik imkoniyatlari...	95
<i>Umarov Qobiljon</i>	

Ta'lim va tarbiya tizimida falsafiy yondashuvning pedagogik asoslari	98
Umurov Sharif Rajabovich	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida so'z turkumlariga oid mashg'ulotlar ustida ishlash	102
Voxidova Muqaddas Rasuljon qizi	
Методические основы развития критического мышления обучающихся при изучении информационных технологий в условиях использования искусственного интеллекта	106
Панжиева Назолат Норматомовна	
Динамика морфологической системы современного русского языка в условиях цифровизации	111
Тураева Дилфуза Даминовна	
Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va ularning ta'lim samaradorligiga ta'siri	116
Abdug'aniyeva Saodat Shuhrat qizi	
Blended Learning Pedagogy in University EFL Writing Courses: Effects on Linguistic Accuracy and Learner Autonomy	120
Inomidinova Dildorxon Ikramovna	
O'smirlik davrida psixologik rivojlanishning muhim jihatlari va uning determinantlari.....	125
M. S. Usmonova	
The Relationship Between Grammar Knowledge and Writing Proficiency in EFL Learners	130
Tahirova Shaxribonu	
Особенности интерпретации юридических терминов в медиатекстах.....	139
Хамидова Нигора Тулкуновна	
Sportchilarning ijtimoiy moslashuvda murabbiy shaxsining roli	142
Akbarova Maloxatoyimposhsha Saidto'ra qizi	
Raqamli asrda yoshlarning media savodxonligi: ingliz tili og'zaki nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda vlog yuritishning o'rni.....	146
Akramova Yulduz Farxadovna, To'rayeva Maftuna Ravshanovna	
Naqshbandiya ta'limotida psixospiritual paradigmalarining mohiyati	151
Ashurova Gulru	
Raqamli ta'lim muhitida talabalarining hamkorlikdagi o'quv faoliyatini monitoring qilish mexanizmlari.....	154
Bekmuratov Qadirbergen Quwanishbaevich	
Oliy ta'lim muassasasi talabalarining kasbiy-ijodiy qobiliyatlarini takomillashtirish.....	158
Hotamov Lochinbek Uktam o'g'li	
Improving Speaking Skills Through Authentic Videos Abstract	162
Imamaliyeva Gulnoza Ulug'bekovna	
Bo'lajak o'qituvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi (pedagogik ritorika fani misolida).....	168
Ismoilov Muhammadkarim Miraxmat o'g'li	
Boshlang'ich ta'limda kommunikativ universal o'quv faoliyatlarini rivojlantirishning texnologik asoslari (2-sinf rus tili darslari misolida)	170
Jabborova Muslima Toxirovna	
Pedagogik amaliyot jarayonida talabalarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishning innovatsion mexanizmlari	175
Karimova Barno Ergashevna	
Raqamli ta'lim muhitida milliy o'quv dasturini amaliyotga joriy etishning asosiy tamoyillari	178
Mamanazar Djumayev	
Raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim jarayoniga sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etishning pedagogik-didaktik asoslari	187
Maxmudova Gulchiroy G'anisherovna	
Regbi mashg'ulotlari jarayonida talabalarining tezkor-kuch sifatlarini rivojlantirishning differensial metodikasi	191
Nematov Bahodirbek Baxtiyor o'g'li	
Oila muhitida siblinglararo munosabatlarda psixologik manipulyatsiyaning namoyon bo'lish xususiyatlari...	195
Nishanova Zulfizar Yashin qizi	

Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini tayyorlashning hozirgi holati hamda innovatsion ta'lim texnologiyalari va tpack yondashuvi asosida pedagogik shart-sharoitlarni takomillashtirish	199
<i>Nozimabonu Tojiboyeva</i>	
Agressiv xulqning ijtimoiy-psixologik determinantlari.....	204
<i>O'ktamova Shohida Odilbek qizi</i>	
Sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishning pedagogik afzalliklari va xavflari.....	209
<i>Oqil Ochilov Lutfullo o'g'li</i>	
Kichik tadbirkorlik subyektlarining hudud eksport salohiyatini oshirishga ta'sirining ekonometrik-statistik tadqiqi	214
<i>Boymatova Dildora Olim qizi, Toshaliyeva Saodat Toxirovna</i>	
Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarga tovush yo'nalishini aniqlashtirish metodikasi.....	218
<i>Haydarov Islomjon Hatamjon o'g'li</i>	
Bolalar folklori asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining badiiy-ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	222
<i>Jo'raboyeva Mushtariy Jamoldin qizi</i>	
O'zbekistonda maktab ta'limida o'quvchilarning kasbiy salohiyatini aniqlashda sun'iy intellektdan foydalanish	228
<i>Karimova Sarvinoz Hojiqurbonovna</i>	
Aqli zaif bolalarning so'zlashuv nutqiga qo'yiladigan talablar	233
<i>N. S. Mirbabayeva</i>	
Oliy ta'lim muassasasida ta'lim va tarbiya berish metodlari	237
<i>Kamalov Rustam Azizovich</i>	
Bo'lajak logopedlarni tayyorlashda pedagogik mahoratini rivojlantirish xususiyatlari.....	241
<i>Shamsiyeva Sevara Yusupovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyani rivojlantirishda loyihaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish	244
<i>Tangirqulov Elmurod Aliyarovich</i>	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalardan foydalanish	248
<i>Toshtemirova Sarvinoz Obidovna</i>	
Shaxsning ijtimoiy-psixologik yo'naltirilganligi guruhviy jipslikni belgilovchi individual omil sifatida	251
<i>Turayev Nurmuhammad Alibek Fozil o'g'li</i>	
Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar og'zaki va yozma nutqini rivojlantirish (aqliy rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar misolida).....	254
<i>G'ofurova Umida O'tkirbek qizi</i>	
The Role of Artificial Intelligence in Creating Interactive Methods in English.....	258
<i>Urozboyeva Mavluda Shukurlo qizi</i>	
Bo'lajak muhandislarda ekologik madaniyatni rivojlantirishning ilmiy-pedagogik asoslari	262
<i>Xalikova Xurshida Abdullayevna</i>	
Suv ekotizimlarida turlar sonining kamayishini eDNA metabarkoding orqali aniqlash va uning oziq-ovqat xavfsizligidagi ahamiyati.....	267
<i>Xalilova Nigora Ixtiyorovna, Izzatilloeva Umida Kamolovna</i>	
Asalarilar sonining kamayishi va global ekologik xavf	272
<i>Xalilova Nigora Ixtiyorovna, Sayfulloyeva Dilnura Samandarovna</i>	
Enhancing A2 Learners' English Speaking Skills Through Short Stories With Structured Question-and-Answer Activities.....	276
<i>Xudoyberdiyeva G. Sh.</i>	
Кризис интеллигента и поиск смысла жизни в русской и мировой прозе XX Века: сравнительный анализ романов "Обломов" (И. Гончаров) и "Великий гатсби" (Ф. С. Фицджеральд) ..	280
<i>Аманова А. А., Саттарова М.</i>	
Понятие профессиональной ориентации и ее педагогическая сущность	285
<i>Каримова Наргиза Абдугафуровна</i>	
Talabalarning sun'iy intellektli ta'limiy vositalarni loyihalash kompetentligini shakllantirishning pedagogik shartlari	289
<i>Toxirov Feruz Jamoliddinovich</i>	

Maktab ta'lim tizimida STEAM yondashuvini joriy etishda loyiha boshqaruvining roli va samaradorligi	293
<i>Avalboyeva Mavluda Abdumalikovna</i>	
Raqamli texnologiyalar vositasida bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning innovatsion mexanizmlari	300
<i>Xodjayeva Matlyuba Rustamovna</i>	
Biologiya darslarida interaktiv metodlar orqali o'quvchilarning tanqidiy va kreativ fikrlashini rivojlantirish	304
<i>Hayitov Abdurasul Eshdavlatovich, Anvarjonova Odinxon Xayrullo qizi, Rahimova Fazilat Akrom qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda innovatsion pedagogik texnologiyalar vositasida tabiiy fanlarga doir bilimlarni shakllantirish	309
<i>Nuriddinova Maysara Ikramovna, Eshonqulova Uralbuvish Fayzullayevna</i>	
Brayl sistemasidagi boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishda interfaol uslublardan foydalanish	312
<i>Nuriddinova Maysara Ikramovna, Jo'raqulova Sharofat Baxtiyorovna</i>	
Метод параллельного переноса при делении угла с недоступной вершиной	315
<i>Эсонов Мунавваржон Мукумжонович</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida geometrik masalalarni yechish	318
<i>Sobirova Dinora Umidjon qizi</i>	
O'zbekistonda raqamli jamiyat sharoitida internetdan foydalanish savodxonligini oshirish muammolari va yechimlari	323
<i>Boboqulova Dildora Xolmamat qizi</i>	
Saida Sherahmad qizi hayoti va faoliyatida jadid ayollar ta'limiy qarashlarining namoyon bo'lishi	326
<i>Ergashova Mehriniso Husniddin qizi</i>	
Formation of Environmental Protection and "Green" Economy Concepts among School-Age Youth	329
<i>Kholmominova Oygul Jumayevna</i>	
Boshlang'ich sinf darslarining samaradorligini oshiruvchi interfaol metodlar va ularning ahamiyati	333
<i>Mavlonova Mohlaroyim Nurmat qizi</i>	
Bo'lajak surdopedagoglarning refleksiv ko'nikmalarini rivojlantirish	338
<i>Raximova Muniraxon Iloxomovna</i>	
XX asrning boshlarida Buxoroda jadidchilik harakati asoschilarining ta'lim-tarbiyaga qo'shgan hissasi	342
<i>Safarova Gulzoda Ismoilovna</i>	
O'smirlarda agressiv holatlar va deviant xulq-atvorning psixologik xususiyatlari	346
<i>Shaymardanova Nargiza Maxmanaxarovna</i>	
Yengil atletika mashg'ulotlarida sportchilarning musobaqaoldi psixologik tayyorgarligini takomillashtirishning pedagogik shart-sharoitlari	349
<i>Yigitaliyev Abubakir Farxodjon o'g'li</i>	
Shaxs rivojlanishida motivlarning ahamiyati: psixologik tahlil	354
<i>Sh. Mirabdullayeva</i>	
Professor-o'qituvchilarning ilmiy-pedagogik salohiyatini xalqaro mezonlar asosida rivojlantirish yo'llari	359
<i>Maxmudov Qudratbek Shavkat o'g'li</i>	
Bo'linishga doir olimpiada masalalarini yechish metodikasi va ularning ilmiy-amaliy tahlili	365
<i>Abdullayev G'ayratjon Mutalipovich</i>	
Ijtimoiy tarmoqlarda anonimlikni vujudga kelish omillari	369
<i>Abdullayeva Dilnoza Qurbonbek qizi</i>	
Tinglovchilarga axloqiy-estetik tarbiya berishda notiqlik madaniyatini shakllantirishning samaradorlik ko'rsatkichlari	374
<i>Abdurazaqov Fazliddin Abdunabiyevich</i>	
Bosma ommaviy axborot vositalarida ommaviy sportni keng targ'ib qilishning pedagogik va ijtimoiy ahamiyati	379
<i>Abdusalomov Doniyor Rustam o'g'li</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni ijtimoiy pedagogik faoliyatga tayyorlash pedagogik muammo sifatida	383
<i>Ali Tursaotov</i>	
Auditoriyadan tashqari mashg'ulotlarning sanogen refleksiyani rivojlantirishga doir pedagogik imkoniyatlari	388
<i>Ismailov Murodulla Kaxramonovich</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Bo'lajak tarbiyachilarning alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalarda ijtimoiy intellektni rivojlantirishga kasbiy tayyorgarligini shakllantirish	395
<i>Madjitova Sitora Sobit kizi</i>	
Tabiiy fanlarni o'qitishda kompetensiyaviy yondashuv	399
<i>Umbarova Nasiba Xolboy qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarning media va axborot kompetensiyalarini rivojlantirish omillari	402
<i>Ummatov Baxtiyor</i>	
Xorijiy tillarni o'rganishda shaxs nutqining shakllanishida psixolingvistikaning ahamiyati	407
<i>Ahmedov Shavkat Asadilloevich, Ataboyev Navruz Ilhombek o'g'li</i>	
Ta'lim tizimida gender tengligi.....	410
<i>Nazarova Malohat Axmedovna, Sayfiddinova Barno, Axmedova Nasiba</i>	
Ta'lim jarayonida axborot texnologiyalarini qo'llashning mazmun-mohiyati.....	414
<i>Odilova Mahfuza Ochilovna</i>	
Koxlear implantli bolalarni inklyuziv ta'limga tayyorlashda ota-ona va surdopedagog hamkorligini rivojlantirish texnologiyasi.....	418
<i>Rahimova Nargiza Alisherovna</i>	
O'zbek tili darslarida milliy kontentga asoslangan matnlarni tanlash tamoyillari	421
<i>Saparbayeva Indira Shadibekovna</i>	
Autizm sindromi - o'rganilish tarixi va zamonaviy metodikalar tahlili	424
<i>Jo'rayeva Sayyora Axmadjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida o'quv-tarbiya jarayonini interaktiv metodlar asosida takomillashtirish	428
<i>Sharafutdinova Durдона Akmelevna, Niyazova Umida Shomansurovna</i>	
Tabiat bilan tanishtirishda turli metodlarni qo'llash va tabiat bilan tanishtirishning pedagogik ahamiyati	433
<i>Xalmatov Misiddin Muxammadovich</i>	
Kommunikativ qobiliyat tushunchasining psixologik mazmuni	437
<i>Yuldasheva Mahliyo Bahtiyorovna</i>	
Biotexnologiya fanini o'qitishning zamonaviy psixologik-pedagogik yondashuvlari	443
<i>Moxigul Muydin qizi Burxanova</i>	
Культура речи медицинского работника	447
<i>Рузметова Наргиза Ахмедовна</i>	
Образ города как пространства памяти и идентичности в прозе дины рубиной.....	454
<i>Чернова Татьяна Алексеевна, Назаров Бехруз, Фарходов Диёрбек, Бурибайев Нодир</i>	
Rang konseptlarining lingvomadaniy tabiati va pedagogik ahamiyati: nazariy asoslar	457
<i>Arabova Gulinur Yuzboy qizi</i>	
Rang konseptlarini o'qitishga oid xalqaro tadqiqotlar tahlili: ilmiy bo'shliqlar va metodologik istiqbollar	461
<i>Arabova Gulinur Yuzboy qizi</i>	
Типология трудностей формирования навыков иноязычного говорения в начальной школе.....	466
<i>Огай Мукаддасхон Халваевна</i>	

KOXLEAR IMPLANTLI BOLALARNI INKLYUZIV TA'LIMGA TAYYORLASHDA OTA-ONA VA SURDOPEDAGOG HAMKORLIGINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI

Rahimova Nargiza Alisherovna

To'raqo'rg'on tumani 48-sonli
Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan (aqli zaif) bolalar uchun
ixtisoslashtirilgan maktab-internati logopedi

Annotatsiya: Ushbu tezisda koxlear implantli bolalarni inklyuziv ta'limga tayyorlash jarayonida ota-ona va surdopedagog hamkorligini rivojlantirish texnologiyasi yoritiladi. Tadqiqotda eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarning nutqiy va kognitiv rivojlanishiga ta'sir etuvchi pedagogik va ijtimoiy omillar tahlil qilinadi. Shuningdek, ota-onalar va surdopedagoglar o'rtasidagi hamkorlikni samarali tashkil etishning bosqichma-bosqich texnologik modeli, korreksion-rivojlantiruvchi ishlarning mazmuni va usullari ishlab chiqiladi. Tadqiqot natijalari ushbu texnologiyaning bolalarning inklyuziv ta'limga muvaffaqiyatli moslashuvini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: koxlear implant, inklyuziv ta'lim, surdopedagogika, hamkorlik texnologiyasi, ota-ona ishtiroki, nutq rivojlantirishi, korreksion ta'lim, eshitish nuqsoni.

Abstract: This thesis examines the technology for developing cooperation between parents and surdopedagogues in preparing children with cochlear implants for inclusive education. The study analyzes pedagogical and social factors influencing the speech and cognitive development of children with hearing impairments. It also develops a step-by-step technological model for organizing effective parent-teacher collaboration, including the content and methods of corrective and developmental work. The results highlight the importance of this technology in ensuring successful adaptation of children to inclusive education.

Key words: cochlear implant, inclusive education, surdopedagogy, cooperation technology, parental involvement, speech development, corrective education, hearing impairment.

Аннотация: В данной тезисной работе рассматривается технология развития сотрудничества между родителями и сурдопедогогом в процессе подготовки детей с кохлеарными имплантами к инклюзивному образованию. Анализируются педагогические и социальные факторы, влияющие на речевое и когнитивное развитие детей с нарушением слуха. Также разрабатывается поэтапная технологическая модель организации эффективного взаимодействия родителей и сурдопедогогов, содержание и методы коррекционно-развивающей работы. Результаты исследования показывают важность данной технологии для успешной адаптации детей к инклюзивному обучению.

Ключевые слова: кохлеарный имплант, инклюзивное образование, сурдопедогогика, технология сотрудничества, участие родителей, развитие речи, коррекционное обучение, нарушение слуха.

KIRISH

Bugungi kunda inklyuziv ta'lim tizimini rivojlantirish eshitishida nuqsoni bo'lgan, xususan, koxlear implant qo'yilgan bolalarning jamiyatga muvaffaqiyatli integratsiyasini ta'minlashda muhim yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Bunday bolalarda nutq va eshitish funksiyalarini shakllantirish murakkab jarayon bo'lib, u tibbiy reabilitatsiya bilan birga pedagogik va oilaviy qo'llab-quvvatlashni ham talab etadi.

Koxlear implantli bolalarning ta'limga tayyorgarligi samaradorligi ko'p jihatdan ota-ona va surdopedagog o'rtasidagi hamkorlik darajasiga bog'liq. Shu sababli ushbu jarayonni tizimli tashkil etish, ya'ni hamkorlikni rivojlantirish texnologiyasini ishlab chiqish dolzarb ilmiy-amaliy muammo hisoblanadi. Mazkur tezisda koxlear implantli bolalarni inklyuziv ta'limga tayyorlashda ota-ona va surdopedagog hamkorligini rivojlantirish texnologiyasining mazmuni va asosiy yo'nalishlari yoritiladi.

Koxlear implantli bolalarni inklyuziv ta'limga tayyorlash jarayoni murakkab pedagogik va reabilitatsion tizim bo'lib, u eshitish idrokini shakllantirish, nutqni rivojlantirish hamda ijtimoiy moslashuvni ta'minlashga qaratilgan kompleks yondashuvni talab etadi. Ushbu jarayonda ota-ona va surdopedagog hamkorligi oddiy muloqot darajasidan chiqib, maqsadli, bosqichli va texnologik asosga ega tizim sifatida tashkil etilishi lozim.

Mazkur tezisning asosiy g'oyasi shundan iboratki, koxlear implantli bolalarning inklyuziv ta'limga samarali tayyorlanishi ota-ona va surdopedagog hamkorligini maxsus ishlab chiqilgan texnologik model asosida tashkil etilganligina yuqori natija beradi. Bu texnologiya bolaning eshitish va nutq imkoniyatlarini bosqichma-bosqich faollashtirish, oilaviy va pedagogik muhitni birlashtirish hamda uzluksiz monitoringni ta'minlashga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Koxlear implantli bolalarni inklyuziv ta'limga tayyorlash masalasi surdopedagogika va maxsus pedagogika sohasidagi dolzarb yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Xorijiy olimlar M.Marschark, J.Nicholas va A.Geers tadqiqotlarida koxlear implantatsiyadan keyingi reabilitatsiya jarayonida oilaning faol ishtiroki bolaning nutqiy va ijtimoiy rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi ta'kidlangan. Ularning fikricha, ota-onalarning pedagogik jarayonga muntazam jalb qilinishi bolalarning inklyuziv muhitga moslashuvini tezlashtiradi.

MDH mamlakatlari olimlari L.V.Neiman, E.F.Rau va F.F.Rau surdopedagogik yordamning samaradorligi mutaxassis va oila hamkorligiga bog'liqligini ilmiy asoslab berganlar. Tadqiqotlarda eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarda nutqni rivojlantirish va kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirishda ota-onalarning ishtiroki muhim omil sifatida e'tirof etiladi.

O'zbekistonlik tadqiqotchilar tomonidan ham inklyuziv ta'lim, korreksion-pedagogik yordam va ota-onalar bilan hamkorlik masalalari o'rganilgan. Ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, koxlear implantli bolalarni inklyuziv ta'limga tayyorlashda ota-ona va surdopedagog hamkorligini texnologik asosda tashkil etish bolaning nutqiy, kognitiv va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlashning muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda kompleks ilmiy-pedagogik yondashuv qo'llanildi:

- nazariy tahlil metodi - inklyuziv ta'lim, surdopedagogika va koxlear implantatsiya bo'yicha ilmiy manbalar o'rganildi.
- kuzatish metodi - koxlear implantli bolalarning nutqiy va ijtimoiy rivojlanish jarayoni tahlil qilindi.
- suhbat va intervyu metodi - ota-onalar va surdopedagoglarning hamkorlik tajribasi o'rganildi.
- pedagogik eksperiment - ishlab chiqilgan hamkorlik texnologiyasining samaradorligi amaliyotda sinovdan o'tkazildi.
- tahlil va umumlashtirish metodi - olingan natijalar asosida texnologik model shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Taklif etilayotgan texnologiya quyidagi bosqichlardan iborat:

1. Diagnostik bosqich - bolaning eshitish, nutq va psixologik holatini aniqlash.
2. Rejalashtirish bosqichi - ota-ona va surdopedagog ishtirokida individual rivojlantirish dasturini tuzish.
3. Amaliy bosqich - uy va ta'lim muassasasida parallel korreksion mashg'ulotlarni olib borish.
4. Hamkorlikni muvofiqlashtirish bosqichi - muntazam maslahat, trening va fikr almashinuvi.
5. Monitoring va baholash bosqichi - bolaning rivojlanish dinamikasini tahlil qilish va tuzatishlar kiritish.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ota-ona va surdopedagog o'rtasida tizimli hamkorlik yo'lga qo'yilganda koxlear implantli bolalarda nutqni tushunish va ifodalash tezroq rivojlanadi. Ayniqsa, uy sharoitida muntazam nutqiy mashqlar bajarilishi va pedagogik tavsiyalarning izchil qo'llanilishi ijobiy natijalarni sezilarli darajada oshiradi. Shuningdek, ota-onalarning maxsus pedagogik bilimga ega bo'lishi, motivatsiyasi va jarayonga faol jalb etilishi hamkorlik texnologiyasining samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Koxlear implantli bolalarni inklyuziv ta'limga tayyorlash jarayoni murakkab, ko'p bosqichli va tizimli yondashuvni talab etadigan pedagogik jarayon ekanligi aniqlandi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bolaning eshitish va nutqiy rivojlanishi nafaqat tibbiy reabilitatsiya, balki ota-ona va surdopedagog o'rtasidagi samarali va uzluksiz hamkorlikka ham bevosita bog'liqdir.

Ishlab chiqilgan hamkorlik texnologiyasi diagnostika, rejalashtirish, amaliy korreksion ishlar, muvofiqlashtirish hamda monitoring bosqichlarini o'z ichiga olgan tizimli model sifatida koxlear implantli bolalarning inklyuziv ta'limga tayyorligini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu texnologiya asosida olib borilgan ishlar bolalarda eshitish idrokini mustahkamlash, nutqni rivojlantirish va ijtimoiy moslashuv jarayonini tezlashtirish imkonini beradi.

Shuningdek, ota-onalarning pedagogik kompetensiyasini oshirish va ularning surdopedagog bilan doimiy hamkorligini ta'minlash ta'lim samaradorligini oshiruvchi muhim omil sifatida e'tirof etildi. Umuman olganda, koxlear implantli bolalarni inklyuziv ta'limga tayyorlashda hamkorlik texnologiyasini amaliyotga tatbiq etish ularning ta'lim jarayoniga muvaffaqiyatli integratsiyasini ta'minlaydi va rivojlanish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining inklyuziv ta'limni rivojlantirishga oid farmon va qarorlari to'plami. - Toshkent, 2021.
2. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi. Inklyuziv ta'limni tashkil etish bo'yicha metodik qo'llanma. - Toshkent, 2022.
3. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. Eshitish nuqsonlari bo'lgan bolalarni reabilitatsiya qilish bo'yicha amaliy tavsiyalar. - Toshkent, 2020.
4. Xodjayev B. X. Pedagogika nazariyasi va tarixi. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2017.
5. Yusupova D. A. Maxsus pedagogika (surdopedagogika asoslari). - Toshkent: O'qituvchi, 2019.
6. Qodirova F. R., Toshpo'latova Sh. A. Bolalar nutqini rivojlantirish metodikasi. - Toshkent: Tafakkur, 2018.
7. Karimova V. M. Umumiy psixologiya. - Toshkent: Noshir, 2016.
8. Ismailova N. N. Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar bilan korreksion-pedagogik ishlar. - Toshkent, 2021.
9. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi. Inklyuziv ta'limni rivojlantirish bo'yicha ilmiy-uslubiy materiallar. - Toshkent, 2023.
10. Sodiqova M. T. Maxsus pedagogikada zamonaviy yondashuvlar. - Toshkent, 2020.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.